

KANDIDAT

7767

PRØVE

MEN255 1 Ledelse og regulering av HMS

Emnekode	MEN255
Vurderingsform	Hjemmeeksamen
Starttid	16.11.2021 10:00
Sluttid	19.11.2021 10:00
Sensurfrist	10.12.2021 22:59
PDF opprettet	05.10.2022 08:15

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
☒	IMS - Standard forside /Standard Front Page	Skjema
1	Oppgavetekst	Filoplasting

IMS - Standard forside /Standard Front Page**DET SAMFUNNSVITENSKAPLIGE FAKULTET
Institutt for medie- og samfunnsfag**

Emnekode og emnenavn:

Kandidatnummer (se StudentWeb):

Antall ord:

**Tillater du at besvarelsen kan brukes i undervisning og/eller
forskningssammenheng?** (Ja, Nei)

Dersom du ikke kommer i mål og vurderer «trekk under eksamen», velg å levere «blankt» istedenfor en besvarelse. Trekk per e-post og telefon er ikke godtatt.

For spørsmål rundt oppgaveteksten, kontakt faglærer.

Ved tekniske problemer underveis, send e-post til kari.riste@uis.no eller ring 51831535.

UiS minner om reglene for plagiering og fusk, som studentene har bekreftet på Studentweb, i sin utdanningsplan del 1, at han/hun har lest, husk spesielt på (jf. Forskrift om studier og eksamen ved UiS § 6-1):

1. Som fusk eller forsøk på fusk ved prøving regnes blant annet:
 - a. Å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under prøving.
 - b. Å presentere andre sitt arbeid som sitt eget.
 - c. Å sitere kilder uten at dette fremgår i oppgaven ved bruk av anførselstegn, kursiv eller annen utheving av den siterte teksten.

- d. Å sitere eller på annen måte benytte eget tidligere innlevert arbeid uten tilstrekkelig henvisning.
- e. Å benytte kilder i skriftlige arbeid uten tilstrekkelige henvisninger.
- f. Ureglementert samarbeid mellom eksamenskandidater eller grupper.
- g. Å handle i strid med gjeldende regelverk eller retningslinjer for den aktuelle prøvingen.

2. Konsekvenser av fusk eller forsøk på fusk reguleres av lov om universitet og høyskoler og blir behandla av universitetets klagenemnd, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-7 og § 4-8.

Viser til interne retningslinjer på studentsidene.

1 Oppgavetekst

[EKSAMEN MEN 255](#)

Din fil ble lastet opp og lagret i besvarelsen din.

 Last ned

 Fjern

 Erstatt

Filnavn: Hjemmeeksamen MEN255 Kandidat nr. 7767.pdf

Filtype: application/pdf

Filstørrelse: 287.05 KB

Opplastingstidspunkt: 18.11.2021 13:25

Status: Lagret

Universitetet
i Stavanger

MEN255 – Ledelse og regulering av HMS

HJEMMEEKSAMEN

Kandidat nr. 7767

16/11-21 – 19/11-21

Antall ord: 2820

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
<i>Hvem og hva er Amazon</i>	1
Teori	2
<i>Helse, miljø og sikkerhet (HMS)</i>	2
<i>Internkontroll</i>	2
<i>Norsk lovgivning rundt HMS</i>	2
<i>Etikk og moral</i>	4
<i>Bærekraftig utvikling</i>	4
Drøfting	4
<i>DEL 1</i>	4
<i>Spørsmål 1: Beskriv de største HMS utfordringene i dette caset, og velg et dilemma som etter din mening, er spesielt utfordrende?</i>	4
<i>DEL 2</i>	7
<i>Spørsmål 2: Med utgangspunkt i pensumlitteraturen og norsk lovgivning rundt HMS. Hva mener du Amazon må gjøre i forhold til utfordringene du har identifisert?</i>	7
Litteraturliste	9

Innledning

I denne eksamensbesvarelsen som er utformet som en rapport vil jeg først ta for meg hvilken oppgave jeg har valgt, og kort gjøre rede for hva Amazon er. Videre vil jeg presentere relevant teori fra pensum og norsk lovgivning rundt HMS, som jeg vil dra inn i drøftingen rundt spørsmålene i oppgaven.

Jeg har valgt å besvare oppgave A, og vil derfor ta for meg de største HMS utfordringene jeg oppdaget under å ha sett dokumentarfilmen Amazon Empire: The Rise og Regin of Jeff Bezos i del 1 av drøftingen. Jeg vil også videre se nærmere på et dilemma jeg har valgt ut fra dokumentaren, og reflektere rundt hvorfor jeg mener akkurat dette dilemmaet er spesielt utfordrende. I del 2 av drøftingen blir det diskutert hva jeg mener Amazon må gjøre med de utfordringene jeg har identifisert ift. norsk lovgivning rundt HMS, om de skulle finne på å etablere seg på norsk jord. Det bør også presiseres at oppgaven blir skrevet fra et norsk perspektiv om arbeidsmiljø. I tillegg baseres oppgaven i all hovedsak på hva som er blitt vist i dokumentarfilmen, og hvordan dokumentarskaperne har valgt å presentere Jeff Bezos og Amazon.

Hvem og hva er Amazon

Amazon er et stort amerikansk netthandelselskap, som ble grunnlagt i 1994 av Jeff Bezos. Selskapet startet først med å selge bøker på nett, og har ekspandert og utviklet seg til å selge alt fra klær, elektronikk, kontorutstyr, til streaming av film/TV og musikk + mye mer (Neraal, 2021). Pr. i dag er de verdens største og mest verdifulle selskap, og har en markedsverdi på 684 milliarder dollar (Lien, 2021).

I dokumentarfilmen denne eksamenen baserer seg på, blir det tatt et dypdykk i historien bak selskapet og hvordan Jeff Bezos og hans Amazon er blitt det imperiet det er i dag. Den avdekker også gråsonene Bezos og selskapet hans har og kanskje fremdeles opererer på, og legger fram bekymringer om selskapets arbeidsforhold i varehusene samt sikkerheten av de produktene og tjenestene selskapet tilbyr.

Teori

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), er en felles betegnelse på arbeidet som skal sørge for godt arbeidsmiljø og reduksjon av skader på det ytre miljø på en arbeidsplass. Ifølge Karlsen (2010) kan HMS bli oppsummert som en sosial konstruksjon, men også som en organisasjonsoppskrift, læringsarena og en praksis for medvirkning. HMS som fenomen styres etter en organisatorisk ramme (internkontrollsystemet), en handlingsarena (det systematiske forbedringsarbeidet) og et nettverk av relasjonelle aktører (de ulike partene i arbeidslivet). Disse fungerer om sosiale strukturer som vil sikre at handlingsmønstre vil gjentas over tid, og vil bestemme hvordan vi ser på HMS som et sosialt mønster (Karlsen, 2010, s. 41).

Internkontroll

Internkontroll blir definert som «*Systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres, sikres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen*» (Internkontrollforskriften, 1996, § 3). Den har som formål i å fremme et forbedringsarbeid innen arbeidsmiljø, sikkerhet, forebygging av helseskade og miljøforstyrrelser fra produkter og forbrukertjenester, verne det ytre miljøet mot forurensning, sørge for bedre behandling av avfall, forebygge uhell og ulykker forbundet med egen lovlig aktivitet, samt uønskede tilsiktede hendelser, gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak slik at målene i HMS-lovgivningen oppnås (Internkontrollforskriften, 1996, § 1).

Internkontroll kan også deles inn i to hovedgrupper, hvor et frivillig regime med egenkontroll utgjør den ene, og den andre omhandler myndighetspålagte krav om internkontroll. Begrepet og fenomenet blir presentert arbeidsmiljøloven og HMS-forskriften om internkontroll (Lindøe, 2018, s. 126-127).

Norsk lovgivning rundt HMS

I Norge har vi en egen lov som skal verne rundt arbeidstakers rettigheter. Vi har også mange forskrifter som omhandler arbeidsmiljøområdet og andre lover som angår HMS, et utvalg av relevant lovverk for denne oppgaven vil bli nærmere beskrevet under.

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Arbeidsmiljøloven har som formål å sikre et arbeidsmiljø for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som vil gi full trygghet mot både fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som er til enhver tid i samsvar med samfunnets teknologiske og sosiale utvikling, sikre ansettelsesforhold som er trygge og at alle får likebehandling i arbeidslivet, å legge til rette for godt ytringsklima i virksomheten, legge til rette for tilpasninger av arbeidstakernes individuelle forutsetninger og livssituasjoner i deres arbeidsforhold, å gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne i de ulike virksomhetene selv kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter og med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet, og bidra til et arbeidsliv som er inkluderende (Arbeidsmiljøloven, 2004, §1-1). Loven omfatter i all hovedsak virksomheter som sysselsetter arbeidstakere, og har noen unntak (Arbeidsmiljøloven, 2004, §1-2).

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

I tillegg til å beskrive hva internkontroll er og omhandler, plikter også internkontrollforskriften virksomhetene til å sørge for at arbeidet med internkontroll blir innført og utøvd i virksomheten, samt at det også legges til rette for medvirkning av arbeidstakerne selv (Internkontrollforskriften, 1996, § 4). For å sikre at dette arbeidet blir gjort, setter forskriften også krav til dokumentasjon i det systematiske arbeidet med HMS (Internkontrollforskriften, 1996, § 5).

Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

Denne loven skal sørge for forebygging av produkter og forbrukertjenester som er sikre og ikke medfører helseskader. Den skal også forebygge at produkter kan føre til miljøforstyrrelse, og fremme effektiv bruk av energi i produktene (produktkontrollloven, 1976, §1)

Lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven)

Konkurranseloven har som formål i å fremme konkurranse for å bidra til effektivt bruk av samfunnets ressurser, hvor det særlig skal tas hensyn til forbrukernes interesser (Konkurranseloven, 2004, §1). Denne loven har ingen direkte relevans opp mot HMS, men vil indirekte påvirke arbeidstakeres arbeidsforhold.

Etikk og moral

HMS er et bredt felt hvor det er nærmest umulig å spesifisere detaljerte handlingsregler for alle forhold HMS dekker. Derfor vil våre handlinger i vårt daglige arbeid styres av både et HMS-regelverk og etikk (Karlsen, 2010, s. 45). Etikk er moralfilosofi, og den sier noe om normene, verdiene og holdningene vi har som vil avgjøre hva vi mener selv er rett og galt eller godt og dårlig (Sagdal, 2020; Sagdal, 2019).

Bærekraftig utvikling

Bærekraft er et essensielt begrep i arbeidet med HMS. Slik som Karlsen (2010) beskriver det «Vi kan ikke ha en produksjonssektor uten tilstrekkelig konkurransevne, men vi kan heller ikke akseptere en langsiktig utvikling som ødelegger miljøet eller de kommende generasjonenes velferd, helse og sikkerhet. Både natur og arbeidsliv må være bærekraftig» (s. 11). Bærekraftig utvikling omhandler en utvikling som tilfredsstillende de behovene til mennesker som lever nå, men som ikke vil ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov (Tjernshaugen, 2021).

Drøfting

DEL 1

Spørsmål 1: Beskriv de største HMS utfordringene i dette caset, og velg et dilemma som etter din mening, er spesielt utfordrende?

Etter å ha sett dokumentaren om Amazon og Jeff Bezos var det flere merkbare forhold og moralske dilemmaer. Det bør presiseres at casen vi tar utgangspunkt i foregår i USA, hvor de har en helt annen kultur og regelverk ift arbeid enn hva vi har her i Norge. Nedenfor har jeg listet opp de utfordringene relatert til HMS som ble identifisert etter å ha sett dokumentaren, og videre beskrive nærmere de største utfordringene.

Avdekkede utfordringer:

- Dårlige arbeidsforhold
- Urealistiske forventninger
- Vil ikke fortelle hvor lenge ansatte arbeider før de sier opp
- Vil ikke dele statistikk over antallet ulykker i arbeidsplassen
- Anti-fagforening

- Fratar seg ansvar for varer som blir solgt via tredjeparter
- Personvern
- Monopol strategi
- Kapitalisme
- Unngår flere avgifter og skatter
- Taktikk som ødelegger industrien

Det ble presentert relativt tidlig inn i dokumentaren at arbeiderne i varehusene slet med det høye arbeidstrykket, og i kombinasjon til varmen inne i lokalene slet flere med såkalt «heat stress», som medførte at flere arbeidere svimte av under arbeidet de utførte. Etter det amerikanske arbeidstilsynet hadde vært på besøk, fikk Amazon beskjed om å sørge for å ha lav nok temperatur inne i varehusene. På grunn av høy arbeidsledighet samt få alternativer ble det tatt opp at Amazon kunne «tvinge» sine arbeidere til å jobbe under dårligere forhold, da de visste at arbeiderne sann sett ikke hadde noen andre alternativer enn å stå uten jobb. Videre innførte Amazon roboter som en del av arbeidskraften sin inne på varehusene, disse skulle blant annet ta mye av arbeidet som virket belastende på arbeideren, eksempelvis all den gåingen rundt omkring i de svære lokalene, og dette endret arbeidsmiljøet betraktelig og ikke nødvendigvis i riktig retning. Etter intervjuer med tidligere og nåværende ansatte ble det belyst at Amazon hadde urealistiske forventninger til arbeidernes produktivitet og effektivitet, hvor det også ble satt inn overvåkningskamera som kunne følge med hvor mye arbeid arbeidstakerne fikk gjort. De måtte også gå med enheter som sporet de ansatte. Om arbeiderne ikke stod opp til forventningene kunne de risikere å miste jobben. Dette kunne derfor medføre å sette de i en «panikkmodus». Det ble derfor sagt at medarbeiderne i varehusene ble behandlet som roboter. Videre ble det også nevnt av medarbeiderne at de ikke en gang ble behandlet som roboter, men kun en del av «datastrømmen».

Dokumentarskaperne forsøkte å høre med Amazon hvor lenge arbeidstakerne varte i stillingene sine, men fikk ikke noe svar. Amazon nektet også å dele statistikk over antallet ulykker/uønskede hendelser de har, noe andre varehus i USA hadde lagt ut offentlig for allmenheten. Det ble også kjent ved flere tilfeller underveis i dokumentaren at Amazon ikke støttet og tilrettela for at deres arbeidere skulle bli fagorganiserte.

Det kom også frem at Amazon fraskrev seg ansvaret for skader forårsaket av produkter som ble solgt av en tredjepart via deres nettbutikk, hvorav dette utgjør 60 % av alt salg de hadde. Dette

er bekymringsfullt da de ved en av sine utvidelser av konseptet gjorde det mulig at hvem som helst kunne starte opp en forretning, selge noen produkter og deretter forsvinne. En bekymring Amazon sin egen ansatt innen produktsikkerhet hadde, fordi Amazon ikke hadde noen rutiner og prosedyrer for å kvalitetssikre de produktene som ble solgt av andre i deres nettbutikk. Det kom også bekymringer fra selskapets egne forskere som arbeidet med utviklingen av kunstig intelligens (AI) som selskapet har satset mye på. Selskapets forretningsmodell benyttet tidlig å lagre statistikk og data om kundene deres, med å introdusere en AI-assistent som ble plassert både i hjemmene hos forbrukerne, i bilen og som tilbehør ble dette en ny metode å samle inn data for Amazon, hvor de kunne avlytte forbrukernes samtaler o.l., i tillegg til overvåkningskameraer skulle fungere som en sikkerhet i hjemmet. Videre utviklet selskapet også AI-verktøy som kunne benyttes til ansiktsgjenkjenning, som ble solgt til politiet og deres arbeid, selv om det ble presisert under dokumentaren at denne type teknologi ikke var modent nok for bruk innen rettshåndhevelse. Det ble også nevnt at det foreløpig ikke eksisterte noen klare reguleringer på hvordan denne teknologien skulle brukes.

Andre utfordringer som ble belyst under hele dokumentaren var Amazons forretningsmodell, hvor kapitalisme står sterkt i fokus, og de har blitt anklaget for monopol-strategi gjentatte ganger. Hvor de operer med en taktikk som ødelegger industrien. Det kommer også frem at selskapet har greid å lure seg unna flere avgifter og skatt til den amerikanske regjeringen.

Et dilemma jeg har valgt ut som den største utfordringen er selskapets etikk og moral. Da med tanke på både deres egne ansatte, kunder og bærekraftig utvikling av samfunnet og industrien. Dette dilemmaet er spesielt utfordrende da det virker som dårlig etikk og moral er en del av kjernen som utgjør selskapet, hvor personlig gevinst er målet. Dette er basert på de utfordringene som er nevnt over i denne oppgaven. Da det gis inntrykk av at arbeiderne utsettes for mye unødvendig stress, ugunstige lokaler, lite tilrettelegging for fagorganisering og få muligheter til å arbeide seg oppover i systemet. Det er også bekymringsverdig når selskapet ikke ønsker å dele verken tall over antallet skader og ulykker på arbeidsplassene, eller informasjon over varigheten på ansettelsesforholdene deres. I en nylig rapport fra sommeren kom det fram at daglig ledere i Amazon var bekymret over antallet nyansettelser de hadde og hvor kort tid ansatte stod i jobben sin, og hvis de fortsatte med dette ville de gå tomme for folk å ansette (Gilbert, 2021). Dette mener jeg da reflekterer de lite optimale forholdene arbeiderne deres må arbeide under i varehusene.

Samtidig kan en sette spørsmålstegn på hvordan selskapet arbeider for forbrukernes egen sikkerhet. Da både i form av personvern og fysisk sikkerhet. Måten Amazon har og opererer på nå er en inntrengelse av menneskers privatliv. De «stjeler» data om kunden, og bruker de til å friste kunden til å bruke mer penger til deres egen vinning. I tillegg tillater selskapet tredjeparter til å selge utestede produkter som en ikke vet kan medføre skade hos forbrukerne, samt å fraskrive seg ansvaret om det skulle oppstå skade. En kan også sette spørsmål ved selskapets moralske verdier når dokumentaren viser hvordan selskapet «ødelegger» industrien ved å presse ut mindre og større aktører/konkurrenter ut av markedet, eller ved å «tvinge» virksomheter til å føye seg under Amazons makt. Dette kan vel ses på en av de «ofringene» selskapet har gjort for å bli det imperiet de er i dag. Slik dokumentaren har vist hvordan selskapet har operert på med sin strategi ved å unngå avgifter og skatter, og ved å fjerne konkurrerende aktører har de ikke bidratt til en bærekraftig utvikling av industrien. Dette påvirker alle menneskene som jobber innen industrien og samfunnet som helhet, da de ikke vil fungere som en positiv bidragsyter til et inkluderende samfunn. Mot slutten av dokumentaren ble det sagt «*Amazon can beat out competitors without even competing*» (Frontline PBS, 2020, 01:30:45).

DEL 2

Spørsmål 2: Med utgangspunkt i pensumlitteraturen og norsk lovgivning rundt HMS. Hva mener du Amazon må gjøre i forhold til utfordringene du har identifisert?

Som nevnt tidligere i rapporten opererer Norge og USA på svært ulike måter hvordan markedet, virksomheter og konkurranse reguleres på. Om Amazon skulle etablere seg i Norge har de måttet gjøre store endringer på hvordan virksomheten må operere på innen de norske grensene. I Norge har vi vår egen arbeidsmiljølov, denne skal verne og ivareta de ansattes rettigheter. Dette innebærer blant annet krav til det sosiale og fysiske miljøet på arbeidsplassen, medvirkning fra de ansatte, å sørge for likestilling og tilpasning for den enkelte arbeidstaker, og trygge ansettelsesforhold. Loven sier noe om retten til permisjon, om arbeidstid, og i §6-1 pliktes også virksomhetene å ha verneombud, den eller de som er dette har som rolle å ivareta de ansattes interesser som angår arbeidsmiljøet. Dermed vil Amazon pliktes til å følge disse kravene, og kan derfor ikke fortsette å praktiskere på den måten de holdt på med i dokumentaren. I Norge har vi i tillegg en sterk kultur for fagorganisering, og disse jobber ofte tett med verneombudet i virksomhetene, dermed kan det bli nødvendig for Amazon å endre innstillingen sin ift. fagorganisering.

I USA kan ansatte risikere å bli sagt opp på dagen, §15 i arbeidsmiljøloven er det beskrevet at arbeidsforhold ikke kan avsluttes uten en gyldig nok grunn før etter kontraktslutt. §2a i loven omhandler varsling, og gir arbeidstakere rett til å klage om kritikkverdige forhold i virksomheten, den beskytter også arbeidstakerne mot gjengjeldelse. Om det varsles til tilsynsmyndigheter vil de være taushetsbelagte, slik at arbeidstaker blir trygg.

I tillegg til arbeidsmiljøloven, har vi også internkontrollforskriften i Norge. Denne fungerer som et system for egenkontroll for kontroll og dokumentasjon av de krav som er fastsatt i relevante lover og forskrifter virksomheten må forholde seg til, eksempelvis arbeidsmiljøloven. Hensikten med internkontrollsystemet er å sikre at problemene som oppstår blir oppdaget, og håndtert i tide. Om Amazon etablerer seg i Norge må de også følge denne forskriften, og sørge for et systematisk arbeid for å sørge for gode og trygge rutiner for sine arbeidstakere. Internkontrollforskriften og produktkontrollloven stiller blant annet krav til sikring av forbrukertjenester og produkter, dermed kan Amazon ikke fraskrive ansvaret sitt om de selger produkter og tjenester som kan medføre risiko for skade ved bruk i Norge. Overvåking av både ansatte og forbrukere er heller ikke tillatt i Norge. I personopplysningsloven, står det klart at virksomheter ikke får overvåke sine ansatte, og digital sporing av forbrukere, med mindre de godtar dette gjennom eksempelvis «cookies» (personopplysningsloven, 2018, kapittel IX artikkel 88, og Europaparlaments- og rådsforordning 2016/679, betraktning nr. 24). Slik jeg har fått inntrykk av gir det også større konsekvenser her i Norge om virksomheter ikke følger regelverket, og arbeidstilsynet er mer på banen sammenlignet med i USA.

I Norge har vi også en konkurranselov som skal blant annet forhindre at en virksomhet kan begrense eller kontrollere marked (konkurranseloven, 2004, §10). Derfor vil myndighetene i Norge kunne regulere markedene og forhindre at en virksomhet kan oppnå monopol i et marked. Derfor må Amazon endre mye av sin forretningsmodell om de har et ønske om å utvikle sitt selskap videre etter en etablering her i Norge.

Litteraturliste

- Arbeidsmiljøloven. (2005). *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)*. (LOV-2005-06-17-62).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>
- Frontline PBS. (2020, 19. feb.). Amazon Empire: The Rise and Regin of Jeff Bezos [Video]
<https://www.youtube.com/watch?v=RVVfJVj5z8s>
- Gilbert, B. (2021, 15. juni). Amazon burns through workers so quickly that executives are worried they'll run out of people to employ, according to a new report. *Insider*.
https://www.businessinsider.com/amazon-warehouse-turnover-worker-shortage-2021-6?r=US&IR=T&fbclid=IwAR0hGrUhsqSS_l0EmABG_kDucfcinZeGQz8JHt-qY4C8EaUISDI48uPMkWY
- Internkontrollforskriften. (1996). *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*. (FOR-1996-12-06-1127). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-12-06-1127>
- Karlsen, J. E. (2010). *Ledelse av helse, miljø og sikkerhet* (utg. 3). Fagbokforlaget
- Konkurranseloven. (2004). *Lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven)*. (LOV-2004-03-05-12).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2004-03-05-12>
- Lien, U. S. (2021, 21. juni.). Dette er verdens største selskaper – Kina tar innpå. *Finansavisen*. <https://finansavisen.no/nyheter/naeringsliv/2021/06/21/7692723/dette-er-verdens-storste-selskaper>
- Lindøe, P. H. (2018). *Risiko, tillitt og kontroll – Et aktørperspektiv på risikostyring*. Gyldendal
- Neraal, A. (2021, 1. juli.). Amazon. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Amazon>
- Produktkontrollloven. (1976). *Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)*. (LOV-1976-06-11-79).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1976-06-11-79>
- Sagdal, M. S. (2019, 24. des). Moral. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/moral>
- Sagdal, M. S. (2020, 30. juli). Etikk. *Store norske leksikon*. <https://snl.no/etikk>
- Tjernshaugen, A. (2021, 17. nov). Bærekraft. *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/b%C3%A6rekraft>